

**СТАНДАРДИ И СМЕРНИЦЕ ДОБРЕ АПОТЕКАРСКЕ ПРАКСЕ
ЗА УПРАВЉАЊЕ ФАРМАЦЕУТСКИМ ОТПАДОМ**

**СТАНДАРДИ ДОБРЕ АПОТЕКАРСКЕ ПРАКСЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ
ФАРМАЦЕУТСКИМ ОТПАДОМ**

Управљање фармацеутским отпадом у апотеци, је скуп мера које обухватају сакупљање, разврставање, паковање, обележавање, транспорт фармацеутског отпада између организационих јединица исте здравствене установе, као и привремено складиштење фармацеутског отпада насталог у апотеци и отпада преузетог од грађана и предавање овлашћеном оператеру.

УПРАВЉАЊЕ ФАРМАЦЕУТСКИМ ОТПАДОМ НАСТАЛИМ У АПОТЕЦИ

Апотеке управљају отпадом у складу са законом којим се уређује управљање отпадом.

У апотеци, односно здравственој установи у чијем је саставу аптека, је потребно усвојити План управљања отпадом, у складу са законом којим се уређује управљање отпадом, као и писане процедуре за управљање фармацеутским отпадом и именовати лице одговорно за управљање отпадом.

Приликом разврставања фармацеутског отпада, посебно се издвајају лекови који садрже психоактивне контролисани супстанце, цитостатици и други лекови и хемикалије, који садрже опасне супстанце, у складу са законом.

Цитотоксични и цитостатски лекови спадају у опасан отпад, који се сакупља на месту настанка, одвојено од осталих врста фармацеутског отпада, на начин који спречава директан контакт са запосленима који рукују отпадом, при чему у привременом складишту и током испоруке није дозвољено његово препакивање.

Приликом управљања цитотоксичним и цитостатским отпадом, спроводе се посебне мере безбедности и здравља на раду, у складу са посебним прописом.

Контејнери односно кесе који се користе за одлагање и паковање фармацеутског отпада морају бити адекватни за ту специфичну намену (облик, запремина, боја, материјал од кога су израђени, безбедност), у складу са законом.

Фармацеутски отпад се привремено складишти у посебном, одвојеном простору или просторији, одвојено, на безбедан начин, односно на начин који не нарушава здравље људи и животну средину, у складу са прописима. Фармацеутски отпад се обележава у складу са прописима којима се уређује управљање фармацеутским отпадом.

Транспорт фармацеутског отпада који се обавља између организационих јединица исте здравствене установе, обавља се возилом те установе, при чему дозвола за транспорт отпада није потребна, уколико је количина фармацеутског отпада који се транспортује мања од десет килограма.

Фармацеутски отпад се предаје овлашћеном оператеру са којим је закључен уговор, по основу кога се обезбеђује редовно одношење отпада. Овлашћени оператер који преузима фармацеутски отпад из апотеке мора поседовати одговарајуће дозволе за обављање делатности у области управљања отпадом, које су издате од стране министарства надлежног за послове заштите животне средине.

Потребно је водити уредну евиденцију о количинама генерисаног фармацеутског отпада (дневна евиденција отпада), као и евиденцију о предаји фармацеутског отпада овлашћеном оператеру (документ о кретању отпада, односно документ о кретању опасног отпада). На основу ових евиденција, израђује се годишњи извештај о отпаду, који се доставља Агенцији за заштиту животне средине, у складу са прописима којима се уређује управљање отпадом.

ПРЕУЗИМАЊЕ И САКУПЉАЊЕ ФАРМАЦЕУТСКОГ ОТПАДА ОД ГРАЂАНА У АПОТЕЦИ, ИЗУЗЕВ БОЛНИЧКОЈ АПОТЕЦИ

Апотекарска установа и аптека приватна пракса дужне су да преузму фармацеутски отпад од грађана и да тај отпад предају овлашћеном оператеру. Ове активности обухватају преузимање, сакупљање и одлагање лекова и медицинских средстава који пацијентима и грађанима нису више потребни и који их враћају у апотеку са жељом да се правилно униште.

Апотекарска установа и аптека приватна пракса дужне су да на видном месту истакну обавештење да се у тој апотеци прикупљају неупотребљиви лекови од грађана, као и да за враћање неупотребљивих лекова грађани не плаћају накнаду

Апотекарске установе са већим бројем огранака у свом саставу, одређују огранак апотеке, у којима ће се вршити преузимање фармацеутског отпада од грађана, као и место за постављање контејнера у апотеци у који ће се одлагати тај фармацеутски отпад. Списак апотека односно огранака апотека у којима грађани могу предати фармацеутски отпад, доставља се министарству надлежном за послове заштите животне средине. Исти списак видно се истиче као обавештење у свим објектима апотекарске установе.

Овако сакупљене лекове потребно је чувати у означеним контејнерима одвојено од залиха апотеке и од фармацеутског отпада генерисаног у апотеци.

Није дозвољено лекове и медицинска средства, враћене од стране грађана као неупотребљиве, издавати другом пацијенту.

Управљање фармацеутским отпадом који је преузет од грађана, врши се у складу са прописима којима се уређује управљање отпадом.

СМЕРНИЦЕ ДОБРЕ АПОТЕКАРСКЕ ПРАКСЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ФАРМАЦЕУТСКИМ ОТПАДОМ

Смернице представљају додатни опис захтева наведених у стандарду, односно представљају пример добре праксе како се испуњавају захтеви наведени у датом стандарду.

Управљање фармацеутским отпадом насталим у апотеци

Фармацеутски отпад се сакупља на месту настанка и разврстава на опасан и неопасан фармацеутски отпад, односно различите врсте опасног фармацеутског отпада и привремено се складишти у одговарајућу амбалажу прилагођену његовим својствима, количини, начину привременог складиштења, транспорта и третмана.

Пре предаје фармацеутског отпада овлашћеном оператеру, неконтаминирана секундарна амбалажа одваја се од примарног паковања лека ради смањења количине отпада. Секундарна амбалажа фармацеутског отпада (изузев амбалаже цититоксичних лекова) даље се третира као папирни отпад.

Фармацеутски отпад се разврстава на следећи начин:

- 1) неопасни фармацеутски отпад;
- 2) опасан фармацеутски отпад - лекови који садрже психоактивне контролисане супстанце;
- 3) опасан фармацеутски отпад - цитостатици.

Разврстани фармацеутски отпад, на месту настанка пакује се на следећи начин:

- 1) неопасан фармацеутски отпад - у кесе или контејнере црвене боје;
- 2) цитотоксични и цитостатски отпад - у кесе или контејнере љубичасте боје;
- 3) фармацеутски отпад кога чине лекови који садрже психоактивне контролисане супстанце - у кесе или контејнере црвене боје.

Амбалажа треба да буде сачињена од материјала отпорног на физичке, хемијске, биолошке и друге особине фармацеутског отпада пакованог у њој, тако да се при прописаном руковању спречава угрожавање здравља људи и животне средине. Амбалажа се пуни највише до три четвртине запремине, после чега се затвара и истовремено замењује новом. Једном затворена амбалажа не сме се поново отворати на месту настанка отпада. Течни отпад пакује се у непропусну амбалажу која онемогућава изливање садржаја и која треба да буде чврсто затворена.

Правилно упакован и обележен фармацеутски отпад пре предаје и транспорта, привремено се складишти на месту предвиђеном само за ту намену. Место за складиштење

фармацеутског отпада је у складу са прописом којим се уређује управљање фармацеутским отпадом.

Фармацутски отпад се предаје овлашћеном оператеру који поседује дозволу за управљање фармацеутским отпадом. Регистар дозвола за управљање отпадом је јавно доступан и претрага се може извршити путем линка:

<http://www.sepa.gov.rs/index.php?menu=20174&id=20055&akcija>ShowExternal>